

Wat heeft de regering te Londen ten behoeve van de illegale pers gedaan?

Toen de eerste nummers van illegale bladen in april '42 Londen bereikten, meende de regering dat het uit veiligheidsoogpunt aanbeveling verdiende, de aankomst van die bladen (ze waren via de Zweedse Weg gearriveerd) geheim te houden: Radio Oranje mocht er dus niet uit citeren. Dat standpunt werd in de loop van '42 verlaten en de regeringsomroep heeft nadien veelvuldig en met kennelijke instemming passages uit de illegale pers weergegeven. Radio Oranje heeft daarmee een zekere mate van directe morele steun aan de illegale pers geboden. Feitelijke steun werd verleend toen de *Dutch Section* van de *European Service* der *BBC* van de herfst van '43 af een kwartier per week in langzaam tempo (de teksten konden dan stenografisch opgenomen worden) informatiemateriaal ging doorgeven dat speciaal voor de redacties van illegale bladen bestemd was. Dit was een denkbeeld geweest van mr. J. C. S. Warendorf, een van de oprichters van *Het Parool*, die, nadat hij in de herfst van '42 bezet gebied verlaten had, eind mei '43 in Londen aangekomen was.

Warendorf deed meer. Hij meende dat het zin had, een geheime agent naar bezet gebied te zenden om daar speciaal met de redacties van illegale bladen contact op te nemen, in de eerste plaats met *Het Parool*, maar via dat blad ook met andere bladen. Natuurlijk wist Warendorf dat de redacteuren van *Het Parool* ondergedoken waren, maar hij had in de tijd waarin hij zelf redacteur geweest was, nauw samengewerkt met een helpster te Amsterdam, Janny Rebel; haar naam en adres gaf hij dus op als persoon via wie de geheime agent, naar Warendorf vertrouwde, de redacteuren van *Het Parool* zou kunnen bereiken. Wie zou die missie organiseren: Bureau Inlichtingen in samenwerking met de Engelse *Intelligence (MI-6)* of de dienst van kolonel de Bruyne in samenwerking met de *Special Operations Executive*? Somer, hoofd van BI, drong er ten sterkste op aan dat *zijn* dienst voor de missie zou zorgen: BI had immers sinds maart met veel succes enkele geheime agenten naar bezet gebied kunnen zenden en er waren sterke aanwijzingen (overtuigende bewijzen waren er nog niet) dat het met de verbindingen van *SOE* helemaal mis was. Heftige discussies leidden tot de beslissing dat de Bruyne/*SOE* voor de missie zouden zorgen; daarbij gaf de doorslag dat de uit te zenden geheime agent een boodschap naar bezet gebied zou meenemen die instructies voor de bevolking bevatte hoe deze zich bij een Geallieerde invasie te gedragen had (dat was het terrein van *SOE*) – de bedoeling was dat die boodschap in de 'grote' illegale bladen gepubliceerd zou worden.

Wat verder geschiedde, ging geheel buiten Warendorf en de dienst van de Bruyne om – die dienst had namelijk sinds begin '42 het organiseren van